

ЗВЕРНЕННЯ

Верховної Ради України

до урядів та парламентів іноземних держав, міжнародних організацій та парламентських асамблей щодо вшанування пам'яті жертв геноциду кримськотатарського народу та консолідації зусиль для реагування на порушення прав і свобод людини російською федерацією на тимчасово окупованих територіях України

Підтверджуючи повагу до [Статуту Організації Об'єднаних Націй, Загальної декларації прав людини 1948 року, Конвенції про запобігання злочину геноциду та покарання за нього 1948 року, Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року, Міжнародного пакту про громадянські і політичні права 1966 року, Міжнародного пакту про економічні, соціальні і культурні права 1966 року, Рамкової конвенції Ради Європи про захист національних меншин 1995 року, Декларації Організації Об'єднаних Націй про права корінних народів 2007 року,](#)

керуючись [Конституцією України, Законом України "Про корінні народи України", Постановою Верховної Ради України "Про визнання геноциду кримськотатарського народу" від 12 листопада 2015 року № 792-VIII, Постановою Верховної Ради України "Про Заяву Верховної Ради України щодо гарантій прав кримськотатарського народу у складі Української Держави" від 20 березня 2014 року № 1140-VII,](#)

нагадуючи про Постанову Верховної Ради України "Про Звернення Верховної Ради України до Організації Об'єднаних Націй, Європейського Парламенту, Парламентської Асамблеї Ради Європи, Парламентської Асамблеї ОБСЄ, Парламентської Асамблеї НАТО, Парламентської Асамблеї ОЧЕС, урядів і парламентів держав світу щодо вшанування жертв геноциду кримськотатарського народу та засудження порушень російською федерацією як державою-агресором прав і свобод кримськотатарського народу" від 2 червня 2020 року [№ 639-IX](#), Постанову Верховної Ради України "Про звернення Верховної Ради України до урядів та парламентів іноземних держав, міжнародних організацій та парламентських асамблей щодо вшанування пам'яті жертв геноциду кримськотатарського народу та консолідації зусиль для припинення порушення прав і свобод кримськотатарського народу російською федерацією" від 14 травня 2025 року [№ 4432-IX](#),

грунтуючись на невизнанні протиправного насильницького приєднання російською федерацією Автономної Республіки Крим та міста Севастополя, що є порушенням суверенітету, незалежності і територіальної цілісності України, а також міжнародно-протиправним діянням та серйозною загрозою для міжнародної безпеки і правопорядку,

вітаючи прийняття рішень Європейського Суду з прав людини в справах ["Україна проти рф \(щодо Криму\)"](#) від 25 червня 2024 року, ["Бекіров та інші проти рф" \(70557/14\)"](#) від 20 січня 2026 року, а також рішення Комітету ООН з прав людини в справі ["Брацило та інші проти рф" \(3022/2017\)"](#) від 23 травня 2024 року, якими було підтверджено суверенітет України над тимчасово окупованим півостровом, визнано протиправним застосування російського законодавства в Криму та дискримінаційне переслідування кримських татар за спротив окупаційному режиму,

звертаючи увагу на необхідність врахування в ході обговорення умов для досягнення всеохоплюючого, справедливого та сталого миру в Україні, а також посилення у цьому зв'язку тиску на російську федерацію задля виконання рекомендацій [Комітету Міністрів Ради Європи прийнятих на 1521-й зустрічі протягом 4-6 березня 2025 року \(CM/Notes/1521/H46-29\)](#) з метою припинення порушень прав людини, виявлених Європейським Судом з прав людини в справі [Україна проти рф \(щодо Криму\)](#) від 25 червня 2024 року, зокрема відновити дію української правової системи в тимчасово окупованому Криму, негайно звільнити всіх українських політичних в'язнів та припинити будь-які дискримінаційні практики та етнічне переслідування кримських татар,

нагадуючи, що з 2014 року громадяни України, у тому числі члени кримськотатарського народу, стають жертвами міжнародних злочинів представників російської федерації в тимчасово окупованому Криму, які Офіс прокурора Міжнародного кримінального суду ще в 2020 році [попередньо кваліфікував](#) як воєнні злочини та злочини проти людяності за [Римським статутом Міжнародного кримінального суду](#), зокрема умисні вбивства, катування, насильницькі зникнення, свавільне позбавлення свободи, депортацію ув'язнених на територію окупаційної держави, примушування до служби в збройних силах російської федерації, привласнення об'єктів приватної власності та культурних цінностей, дискримінаційне переслідування з політичних мотивів,

звертаючи увагу на пункт 11 Резолюції Парламентської Асамблеї Ради Європи [№ 2621](#) від 1 жовтня 2025 року, якою підкреслюються умисні дії російської федерації, спрямовані на зміну демографічного складу населення тимчасово окупованих територій України, зокрема Автономної Республіки Крим та міста Севастополя, шляхом витіснення громадян України та масового переміщення цивільного населення держави-агресора на зазначені території, як елемент політики колонізації тимчасово окупованих територій України, що відповідно до статті 8(2)(b)(viii) Римського статуту Міжнародного кримінального суду становить воєнний злочин,

наголошуючи на необхідності твердої та непохитної підтримки зусиль Міжнародного кримінального суду, спрямованих на притягнення до відповідальності винних представників російської федерації за міжнародні злочини в Україні, у тому числі вчинених в тимчасово окупованому Криму з 2014

року, зокрема вже попередньо ідентифікованих Офісом прокурора Міжнародного кримінального суду в 2020 році,

з прагненням до справедливого покарання для винних у розв'язуванні агресивної війни проти України відзначаючи підписання 26 червня 2025 року Угоди між Україною та Радою Європи про створення Спеціального трибуналу щодо злочину агресії проти України,

акцентуючи увагу на необхідності забезпечити відшкодування шкоди постраждалим від російських міжнародно-протиправних дій та міжнародних злочинів в Україні з 2014 року, у тому числі представникам кримськотатарського народу від порушень в тимчасово окупованому Криму, встановлених Європейським Судом з прав людини та попередньо ідентифікованих Офісом прокурора Міжнародного кримінального суду,

наголошуючи на необхідності реагування на заклик Парламентської Асамблеї Ради Європи згідно із п. 17.3. Резолюції № 2606 від 24 червня 2025 року долучитися до відповідного перемовного процесу задля розширення мандату міжнародного компенсаційного механізму для України під егідою Ради Європи, щоб забезпечити відшкодування збитків, втрат або шкоди, завданих міжнародно-протиправними діями російської федерації не лише з 24 лютого 2022 року, а й в тому числі з 19 лютого 2014 року,

підкреслюючи висновки Європейського Суду з прав людини в рішенні по справі "Україна та Нідерланди проти РФ" від 9 липня 2025 року, що неспровоковане повномасштабне збройне вторгнення російської федерації в Україну 24 лютого 2022 року, яке є продовженням триваючої агресивної війни проти України з 19 лютого 2014 року, ставить за мету знищення України як незалежної суверенної держави та підпорядкування залишків української нації, включно з кримськотатарським народом, російському контролю та впливу, а російські територіальні амбіції не обмежуються лише територією України,

звертаючи увагу на вкрай складні умови, в яких кримськотатарський народ понад 12 років перебуває під російською окупацією, зазнаючи систематичних репресій та водночас зберігаючи прагнення до звільнення Криму й відновлення своїх прав на рідній землі,

засуджуючи окупаційний правовий режим, який інституціоналізує переслідування українців як "іноземців" на власній землі або, внаслідок примусової паспортизації всупереч нормам міжнародного гуманітарного права, як "громадян російської федерації", на яких протиправно покладаються обов'язки лояльності до окупаційного режиму під загрозою адміністративної та кримінальної відповідальності,

у зв'язку із цим наголошуючи, що деокупація тимчасово окупованих територій України, включно з півостровом Крим, є необхідною для відновлення та збереження прав Українського народу, у тому числі з огляду на корінний характер кримськотатарського народу, реалізація прав яким відповідно до [Декларації Організації Об'єднаних Націй про права корінних народів](#) 2007 року та [Закону України "Про корінні народи України"](#) нерозривно пов'язана з Кримом під контролем України як його історичною батьківщиною,

підкреслюючи, що вступ України до Європейського Союзу, її інтеграція до міжнародних безпекових форматів є стратегічно важливим елементом повоєнного відновлення Кримського півострова, що створює основи для забезпечення безпеки та ефективної протидії агресивній політиці російської федерації, а також має супроводжуватись спільною роботою над проєктами з відновлення деокупованих регіонів,

пам'ятаючи трагічні наслідки протиправних та геноцидних дій комуністичного тоталітарного режиму, яким 18 травня 1944 року було прийнято рішення про депортацію кримськотатарського народу з Криму, в ході якої загинула значна частина його представників,

підкреслюючи прагнення комуністичного тоталітарного режиму до стирання історичної пам'яті про кримськотатарський народ після його депортації, зокрема шляхом масового перейменування сотень топонімів Кримського півострова, пов'язаних із кримськотатарською історичною та культурною спадщиною,

висловлюючи вдячність за ухвалення парламентами Королівства Нідерландів, Латвійської Республіки, Литовської Республіки, Канади, Республіки Польща, Естонської Республіки та Чеської Республіки рішень про визнання депортації кримськотатарського народу з Криму в 1944 році актом геноциду,

підтверджуючи невід'ємні права кримськотатарського народу на вільне здійснення свого політичного, економічного, соціального і культурного розвитку у складі України, незважаючи на переслідування з боку комуністичного тоталітарного режиму, триваючу окупацію півострова та систематичні репресії з боку російської федерації з 2014 року,

беручи до уваги в цьому контексті [Розпорядження Кабінету Міністрів України від 3 квітня 2026 р. № 303-р](#), яким за Меджлісом кримськотатарського народу було закріплено правовий статус представницького органу кримськотатарського народу, що відкриває шлях для реалізації відповідних прав згідно із [Законом України "Про корінні народи України"](#),

підкреслюючи непохитність державної політики України, спрямованої на подальший захист прав кримськотатарського народу, зокрема шляхом реалізації гарантій, передбачених [Законом України "Про корінні народи України"](#), відновлення історичної топонімії Кримського півострову та її подальшого розвитку на засадах української державності, історичної пам'яті й поваги до кримськотатарської культурної спадщини,

у зв'язку із вшануванням Дня пам'яті жертв геноциду кримськотатарського народу та віддаючи шану представникам кримськотатарського народу, які постраждали у боротьбі з окупаційним режимом за право бути вільними та мирно жити на своїй землі,

Верховна Рада України закликає уряди та парламенти іноземних держав, міжнародні організації та парламентські асамблеї:

долучитися 18 травня до вшанування пам'яті жертв геноциду кримськотатарського народу і доєднатися до держав, які своїми рішеннями визнали депортацію кримських татар з Криму в 1944 році актом геноциду кримськотатарського народу;

дотримуватися політики невизнання протиправного насильницького приєднання російською федерацією Автономної Республіки Крим та міста Севастополя та необхідності їх деокупації як передумови для забезпечення та повноцінної реалізації прав кримськотатарського народу у складі України поза межами російського окупаційного режиму;

засудити протиправне визнання російською федерацією представницького органу кримськотатарського народу - Меджлісу кримськотатарського народу екстремістською організацією і заборону його діяльності на тимчасово окупованій території України, в тому числі в Криму, а також посилити тиск на російську федерацію з метою скасування такої заборони;

вдатися до дипломатично-правового тиску на російську федерацію для забезпечення виконання рішень Європейського суду з прав людини в справах ["Україна проти рф \(щодо Криму\)"](#) від 25 червня 2024 року, ["Україна та Нідерланди проти рф"](#) від 9 липня 2025 року, ["Бекіров та інші проти рф" \(70557/14\)](#) від 20 січня 2026 року, рекомендацій [Комітету Міністрів Ради Європи прийнятих на 1521-й зустрічі 4-6 березня 2025 року \(CM/Notes/1521/H46-29\)](#), рішення Комітету ООН з прав людини в справі ["Браціло та інші проти рф" \(3022/2017\)](#) від 23 травня 2024 року та інших майбутніх рішень міжнародних судових і квазісудових інституцій з метою припинення порушень прав людини на тимчасово окупованих територіях України, звільнення всіх українських політичних в'язнів, у тому числі представників кримськотатарського народу, та відшкодування завданої шкоди, визначивши, що повне виконання зазначених

рішень є невід'ємною умовою досягнення всеохоплюючого, справедливого та сталого миру в Україні;

надати всю необхідну правову, політичну, ресурсну та іншу підтримку Міжнародному кримінальному суду задля забезпечення ефективного розслідування та кримінального переслідування осіб, відповідальних за міжнародні злочини, вчинені в тимчасово окупованому Криму з 2014 року, включно зі сприянням видачі відповідних ордерів на арешт, беручи до уваги [попередню кваліфікацію](#) Офісу прокурора Міжнародного кримінального суду відповідних діянь в тимчасово окупованому Криму як воєнних злочинів та злочинів проти людяності у 2020 році відповідно до [Римського статуту Міжнародного кримінального суду](#), зокрема умисних вбивств, катувань, насильницьких зникнень, свавільного позбавлення свободи, депортації ув'язнених на територію держави-агресора, примушування до служби у збройних силах російської федерації, привласнення приватного майна та культурних цінностей, а також переслідування за політичними мотивами;

надати всю необхідну правову, політичну, ресурсну та іншу підтримку процесу запуску та подальшого функціонування Спеціального трибуналу щодо злочину агресії проти України з метою забезпечення притягнення до кримінальної відповідальності військово-політичного керівництва російської федерації за планування, підготовку, ініціювання та вчинення акту агресії проти України, включно з окупацією та протиправним насильницьким приєднанням Кримського півострова до російської федерації в 2014 році;

визнати необхідність розширення мандату міжнародного компенсаційного механізму для України під егідою Ради Європи з метою забезпечення відшкодування збитків, втрат або шкоди, завданих міжнародно-протиправними діями російської федерації не лише з 24 лютого 2022 року, а й починаючи з 19 лютого 2014 року, включно з такими, що завдані представникам кримськотатарського народу в тимчасово окупованому Криму, та вжити заходів для долучення до відповідного переговорного процесу з метою прийняття політико-правового рішення щодо розширення мандату зазначеного механізму і забезпечення ефективної реалізації права на відшкодування для всіх постраждалих;

посилювати підтримку України та тиск на російську федерацію як державу-агресора, використовуючи всі можливі військові, санкційні, політико-дипломатичні та економічні механізми, з метою припинення порушень російською федерацією загальновідомих принципів і норм міжнародного права, а також виконання вимог міжнародного співтовариства, зокрема деокупації та відновлення державного суверенітету та територіальної цілісності України в межах її міжнародно визнаного кордону;

підтримувати на постійній основі до моменту деокупації тимчасово окупованих територій України ухвалення щорічної резолюції Генеральної Асамблеї Організації Об'єднаних Націй "Ситуація з правами людини на тимчасово окупованих територіях України, включаючи Автономну Республіку Крим та місто Севастополь", яка відображає реальний стан речей в умовах окупації та слугує постійним нагадуванням про те, що дотримання міжнародного права прав людини та міжнародного гуманітарного права системно унеможлиблюється діями російської федерації;

брати безпосередню участь у заходах у рамках Міжнародної Кримської платформи на урядовому та парламентському рівнях з метою сприяння відновленню державного суверенітету та територіальної цілісності України в межах її міжнародно визнаного кордону;

підтримати розвиток українських і кримськотатарських студій у провідних академічних та освітніх центрах за кордоном;

підтримати Україну на шляху до вступу в Європейський Союз, її інтеграцію до міжнародних безпекових форматів як стратегічно важливий елемент повоєнного відновлення тимчасово окупованих територій України, забезпечення безпеки й стабільності в Чорноморському регіоні, стримування ескалації та унеможливлення повторного вчинення російською федерацією відповідних міжнародно-протиправних діянь в майбутньому.

